

מסורת הש"ס

(א) ר"מ מ"ו, (ב) ש"ך למתני' לעיל דף עב"ג, (ג) לעיל ס"ג.

הגהות הב"ח

(א) גמ' לבי מעשרתא ולמדיש: (ב) שם לבי דפי ולמדיש: (ג) שם באתרא דהוא דזין הוא דנגיד: (ד) רש"י ד"ה עשיק עפרא יקר, י"ב ע"ל דף נב: (ה) תוס' ד"ה הא' וכו' ולאסמכתא קא מתני דטועה בסבור שלא: (ו) בא"ד התם הוא דקאמר:

מובא פ' רש"י

על הכומר של זיתים. שמעתי יחד בכלי כדי שימתמנו (פסחים נח.).

לֹאֹו בִּידוֹ. שמה לא ימכרוהו לו: **דלא לר וחסים**. מעות של כל איש ואיש לצד: **סיטומאח**. חומס שרושמינ המוונים על הצדיות של יין שלוקחין הרבה ביחד ומניחין אותן בִּאוֹזֵר הצעלים ומוליכין אותן אחת אחת למכור לתנות ורושמינ אותם לדעת שכל הרשומות נמכרות: **ובאסרא כו' למיקני**. שרגילין לרשוס על מנת שדדנר זה תהא קנויה לו כאלו משך קני: **מחוסר שמים**. שתי מלאכות: **פוסק עמו**. ואע"פ שלא יאל השער דהא יש לו אכל מחוסר שלש כאין לו דמי: **בידי אדם**. אם מלאכות שהדנר מחוסר בידי אדם אפי' מאה הן פוסק: **בידי שמים אפי' אחס אינו פוסק**. דמי יימר דאתיא ויהא בידו להשלים הלכך כאין לו הוא: **משאב צחמה**. שטוח העומדין צחמה: **ומידרא**. לזרוק המון לאחר הדישה ברכת ברוח: **כגון דשדי צחמה וינש**. דלכתי גדיש קרי ליה: **האיכא מידרא**. דבידי שמים היא שזריך רוח שאינה מנויה: **אפשר צנפוטא**. וו"ן בלע"ז: **על העצבו**. כולוה לאותצבינהו לרצ ושמואל נקיט לה ואזיל: **מכמר**. הוחמס: **למידש**. לזרוך צגת. מנגד. למשון היין אל הצור שלפני הגת: **כדפני ר' חייא**. לקמן: **על הכומר של ויסים**. דתנן במתני' (לעיל דף עב:) מעטן תנא ליה איהו צמתני' בלשון כומר לומר שכנר נתחממו: **צי דפא**. בית הדב של שמן: **לפופי**. אמולדי"ר בלע"ז לשון מלפפין הוולד (שבת דף קט:): שמוגלגלו לפי דמתו. אם גדולות אם קטנות ועושה להן בית קיבול: **ומשרף**. לזרפו בכבשן: **כגון דמלפף וינש**. ולכתי ביזים קרי להו. לשון ביזה מרשק"א שהעפר מנובלת עס המיט: **ומידק**. לאחר שנשרפו האבנים הרי הן חסירות שרופות ומויליין אותן מן הכבשן ונותנין בהן מעט מים וזוצרין אותן ומדוכות מאליהן כקמח טחון: **משראוי לשקען בכבשן**. משהכין והזמין את האבנים ואת העצים והכל בידו ואין חסר אלא מלאכת השריפה: **בד"א**. שזריך שיהא מוכן בידו: **צעפר לנן**. שאינו מנזי וכשהיו מכניסין אותו אין מכניסין אותו אלא מגובל ועשו ביצים: **אכל צעפר שחור**. שהוא מנזי במקומו אין זריך שיהא בידו שאס אין לזה יש לזה: **מכי עיני עפרא**. משהכניס המוכר וצנר עפר צביתו ועפר שחור היה: **עשיק עפרא**. יקר (ו) ואינו מנזי: **סמכא דעסיה**. דכל אחד והחזיר יקבל מי שפרע: **לא סמכא דעסיה**. דלמא לא משכח עפרא וליכא מי שפרע שהוא עצמו לא נסמך עליו אלא נתן על הספק: ימות

לֹאֹו בִּידוֹ. שמה לא ימכרוהו לו: **דלא לר וחסים**. מעות של כל איש ואיש לצד: **סיטומאח**. חומס שרושמינ המוונים על הצדיות של יין שלוקחין אותן בִּאוֹזֵר הצעלים ומוליכין אותן אחת אחת למכור לתנות ורושמינ אותם לדעת שכל הרשומות

אהבא לאו בידו אמר רבא אהני בי תלתא דיהבי זוזי לחד למזבן להו מידי וזבן לחד מינייהו זבן לכולהו יולא אמרן אלא דלא צר וחתים איניש איניש לחודיה אבל צר וחתים איניש איניש לחודיה למאן דזבן זבן ולמאן דלא זבן לא זבן אמר רב פפי משמיה דרבא יהאי סיטומתא קניא למאי הלכתא רב חביבא אמר למקניא ממש רבנן אמרי לקבולי עליה מי שפרע ויהלכתא לקבולי עליה מי שפרע יובאתרא דנהיגו למקני ממש קנו: היה הוא תחלה לקוצרים: אמר רב ימחוסר שתים פוסק שלש אינו פוסק ושמואל אמר בידי אדם אפילו מאה פוסק בידי שמים אפי' אחת אינו פוסק תנן פוסק עמו על הגדיש והא מחוסר משדא בחמה למיבש ולמידש ומידרא יבגון דשדא בחמה ויבש ולשמואל דאמר בידי שמים אפי' אחת אינו פוסק והא מחוסר מידרא דבידי שמים היא אפשר בנפוטא: ועל העבים של ענבים: והא מחוסר מכמר ועיולי לבי מעצרתא (א) למידש ולמנגד כדתני רבי חייא על הכומר של זיתים הכא נמי על הכומר של ענבים והא מחוסרי תלת באתרא דההוא דזבין הוא דנגיד: ועל המעטן של זיתים: והא מחוסר מכמר ועיולי לבי דפי (ב) למידש ולמנגד תני רבי חייא על כומר של זיתים הא איכא תלת באתרא דההוא דזבין (ג) ההוא מנגיד: ועל הביצים של יוצר: אמאי והא מחוסר לפופי ויבושי עיולי לאתונא למשרף ולמיפק יבגון דמלפפה ויבישו והא איכא תלת באתרא דההוא דזבין הוא דמפיק: ועל הסיד משישקענו בכבשן: והא מחוסר מקלה ואפוקי ומידק באתרא דההוא דזבין ההוא דייק ולשמואל דאמר בידי אדם אפי' מאה פוסק למה לי משישקענו בכבשן אימא משראוי לשקעו בכבשן: ועל הביצים של יוצר: תנו רבנן אין פוסקים על הביצים של יוצר עד שיעשו דברי ר' מאיר אמר רבי יוסי בד"א בעפר לבן אבל בעפר שחור כגון כפר חנניא וחברותיה כפר שיחין וחברותיה פוסקין אע"פ שאין לזה יש לזה אמימר יהיב זוזי מכי מעיילי עפרא כמאן אי כר' מאיר האמר עד שיעשו אי כרבי יוסי האמר אע"פ שאין לזה יש לזה לעולם כרבי יוסי ובאתריה דאמימר עשיק עפרא אי דמועיילי עפרא סמכא דעתיה ויהיב להו זוזי ואי לא לא סמכא דעתיה: ופוסק עמו על הזבל כל ימות השנה: חכמים היינו תנא קמא אמר רבא ימות

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא ער.

הבא לאו בידו. מכאן מקשה ר"ת לפירוש הקונט' דפרק זה צורר (פנהדרין דף כד: ושם ד"ה כל) גבי משחק בקוביא דקאמר התם ללאו אסמכתא היא ופי' הקונט' משום דהייז דמי אסמכתא כגון אם אוציר ולא אעביד וכגון משליש שטריו דגט פשוט (ב"ב דף קסח. ושם) דסמיך על א (לא) דבר כסצור כל זה בידו לעשות ומירשא כי מתני אדעתא דלא יהיב (א) לאסמכתא קא מתני דטועה שלא יבא לידי כך אכל משחק בקוביא לא סמיך אמידא דלא ידע אי נלח אי לא נלח ואפ"ה מתני שמע מינה מספיקא גמיר ומקני והכא משמע איפכא דהיכא דלאו בידו הוי טפי אסמכתא ונראה לר"ת דהתם משום הכי לא הוי אסמכתא דאגב דבעי למיקני גמר ומקני וקשה לפירושו דצהודב (לעיל דף מח: ושם) חשיב אסמכתא להיחא דאס אני חוזר צי ערצוני מחול לך ולא אמרי' מגו דבעי למיקני גמר ומקני ועוד דל"כ היכי מדמה דפרק זה צורר (פנהדרין דף כה.) להיחא דלין אחד מהם נזיר דהתם לא שייך האי טעמא ור"ת בעלמו חוזר צו והיגה בספר הישר גבי עוצלא דשנים שהמרו זה את זה דפרק צמה מדליקין (שבת דף לא.) שהקנו זה לזה דאי לא הקנו ליהדרו בהו ואע"ג דיש מקומות דקנו בלא קנין דדברים בעלמא כגון כסנהדרין (דף כד.) נאמן עלי אכא כו' דצאתן לך מחלוקת וכן (שם) דור לי בחיי ראשך דלין יכול לחזור צו התם דין הוא שיועיל כיון שיש להם תביעה זה על זה והם קבלו עליהם כך את הדין ולא דמי להיכא שאין לו שום תביעה והתם צפ' זה צורר (פנהדרין דף כה.) גבי מפריחי יונים משמע כפי' הקונט' דקאמר ואריכא דאי קאמר בתולה דדעת עצמו התם (ו) דקאמר קיס לי בנפשאי דידענא טפי ולהכי הוי אסמכתא משמע היכא דבידו להרויח הויא טפי אסמכתא ומתך דשמעתין נראה לי דלא דמי דהכא הויא בידו ולא בידו דאע"ג דמנזי הוא לקנות מכל מקום כיון דתלוי באתרים דאס לא ירצו למכור ממי יקנה הלכך לא גמר ומקני אכל התם דלין בידו כלל גמר ומקני וכשהיה בידו מכל וכל כגון אם אוציר ולא אעביד אי גזים לא גמר ומקני כגון דאמר אשלס אלפא זוזי כדלקמן בפרק המקבל (דף קד:) אכל אשלס דמיטבא דלא גזים גמר ומקני ועוד פרי"ת דוקא כי היהא דאס אני חוזר צי ערצוני מחול לך וההיא דפירקין לעיל (דף סה:) דאס אי אתה נותן לי מכאן ועד שלש שנים וההיא דמשליש חשיב אסמכתא כיון דגזים שאין מתכוין אלא להסמיך חזרו על דבריו שיאמינהו אכל משחק בקוביא

אדעתא דהכי קא עבדי שיריוחו זה או זה ובסנהדרין נדף כד: ד"ה כלן האריך צפסק משחק בקוביא: **תני רבי חייא ע"ב כומר שש' זיתים**. ור"ת אמאי לא אמר רבי חייא מילמיה ארישא דעביט של ענבים ויש לומר דלין רגילות למכמר ענבים כמו זיתים ור"ת לשמואל דאמר בידי אדם אפילו מאה פוסק למה לי על כומר ויש לומר דכימור הזיתים מקרי בידי שמים:

ובכפר שיחין וחברותיה אע"פ שאין לזה יש לזה. לא מיירי צעפרא דהא מחוסר שלש הוא ואינו פוסק אלא צביצים איירי ומדנקט האי לישנא דאע"פ שאין לזה יש לזה כדנקט גבי פוסקין על שער שבזוק משמע שיש שער שבזוק לצביצים וקמ"ל דאע"פ שאין שער לקדירות שבזוק כיון שיש שער לצביצים חשיב כאילו יש לו ביצים לפסוק לקדירות כשער מוכרי קדירות בזול שהביצים לענין קדירות כעין לקוטות למוכרי תבואה אי נמי אפילו אין שער יכול להיות דחשיב כיש לו לפי שדרך יוצרים דיזפי מהדדי שיש הרבה מהם: א**יבול** לומר ל' תן ל'י בזה או תן ל'י מעותי. אין זה מעמיד מלוה על גבי פירות א כיון דבתורת מקח נותן לו מעות תחילה ואפילו מי שפרע ליכא דדעתיהו דאינשי אתרעא וילא כשותנן מעות על מנת לקבל פירות לאחר זמן:

עין משפט
נר מצוה

א [ש"ע חו"מ סי' לו סעי' יג בהג"ה]:
קבו ב ג מיי' פ"ו מהלכות מוכרה ה"ל יג יד סמג עשין פב ולאין קעא טוש"ע ח"מ סי' קפד סעיף א:
קבא ד ה ו מיי' שם ה"ל ו סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רא סעיף א:
קגב ז מיי' פ"ט מה"ל מלוה וזה ה"ל ז סמג לאין קלב טוש"ע י"ד סי' קעה סעיף ד:
קבס ח ט י מיי' שם:
קבא ב מיי' שם ה"ל א:

לעזי רש"י

ויו"ן וי"ן]. נפה.

אמולדי"ר

[אינמיילודי"ר]. לעטוף.

מירשק"א [מירש"ק].

ביצה, מקוה מים דרורים.

דלמא